

EFFEKTRAPPORT

2020

Foto: Niranjan Shrestha

2021-07-05

INNEHÅLL

1. Introduktion	3
2. Vårt förändringsarbete	3
3. Resurser	7
4. Resultat under året	9
4.1 Mänskliga rättigheter	9
4.2 Demokrati	10
4.3 Jämställdhet	11
4.4 Social och ekonomisk rättvisa	12
4.5 Konflikt och rättvisa	13
4.6 Humanitära insatser och katastrofriskreducerande arbete	14
4.7 Verksamheten i Sverige	15
5. Uppföljning av verksamheten	16
6. Lärdomar	17

1. Introduktion

Diakonia är en svensk biståndsorganisation (ideell förening) som arbetar för en rättvis, hållbar och jämlik värld fri från fattigdom, förtryck, orättvisa och våld. Diakonia arbetar rättighetsbaserat med långsiktigt utvecklingsbistånd, humanitära insatser, mobilisering och påverkansarbete. All verksamhet utgår från våra feministiska principer. Vi samarbetar med omkring 400 lokalt och folkligt förankrade rörelser och organisationer i 25 länder i Afrika, Latinamerika, Asien och Mellanöstern. Organisationen grundades 1966 och våra huvudmän är de kristna samfundet Svenska Alliansmissionen och Ekumeniakyrkan. Diakonias vision, uppdrag och övergripande mål är baserade på teologisk reflektion och respekt för de universella mänskliga rättigheterna.

Diakonias verksamhetsområden är mänskliga rättigheter, demokrati, jämställdhet, social och ekonomisk rättvisa, konflikt och rättvisa samt humanitära insatser och katastrofriskreducering. En viktig del i verksamheten handlar om opinionsbildning och påverkan, eftersom politiska beslut i Sverige och i övriga Europa påverkar människor som lever i fattigdom runtom i världen. Vi arbetar också för att människor i Sverige ska engagera sig och sprida kunskap om globalt utvecklingsarbete, vårt arbete i världen och våra övergripande frågor.

Denna rapport avser verksamhetsåret 2020.

2. Vårt förändringsarbete

Diakonia arbetar för att förändra orättvisa strukturer och är övertygade om att den viktigaste drivkraften bakom samhällsförändring är när människor är medvetna om sina rättigheter och organiserar sig för att tillsammans utkräva dessa. Diakonia ser fattiga, utsatta och marginaliserade människor som människor som berövats sina mänskliga rättigheter och benämns därför som rättighetsbärare. Kvinnor och flickor är särskilt prioriterade i all Diakonias verksamhet och de är en viktig kraft när det gäller att uppnå förändring.

Diakonias förändringsstrategi utgår ifrån att kunskap är en förutsättning för att kunna skapa förbättringar. Organisering krävs om för att samla krafter för att åstadkomma bestående förändringar. Det är först när vi har kunskap och är organiserade som vi kan påverka vår situation på allvar. Men verkligheten är komplex. Därför krävs djup förståelse av sammanhanget och problemen för att vi ska hitta smarta lösningar på världens stora utmaningar. Drivna av den insikten har vi etablerat landkontor i våra verksamhetsländer och samarbetar med omkring 400 samarbetsorganisationer. Vi arbetar för att ha flexibla och långsiktiga relationer med våra samarbetsorganisationer. Relationerna bygger på gemensamma värderingar, tillit, ärlighet, delat ansvar och transparens. För att säkerställa detta har riktlinjer och ramverk utarbetats, men framförallt handlar det om att skapa en öppen och nära dialog. Tillsammans, med stöd från experter både på huvudkontor och regionala kontor, analyserar vi problem och möjligheter som människor står inför och bygger upp verksamheten. All verksamhet, oavsett om det är på nationell eller global nivå, drivs med utgångspunkt i våra feministiska principer och är rättighetsbaserat, dvs att alla mål, förändringsprocesser och resultat ska genomsyras av

kvalitativt deltagande, ta och utkräva ansvar, öppenhet och insyn, jämlikhet, icke-diskriminering och kopplingar till de mänskliga rättigheterna.

Diakonia strävar efter att, i enlighet med de så kallade Istanbulprinciperna, genomföra all verksamhet så effektivt som möjligt. Det innebär bland annat att samordna regler och administrativa krav med andra givare för att underlätta för organisationer när de exempelvis söker pengar för att genomföra ett projekt. Utbytet av information med andra givare förstärker också Diakonias roll som en transparent och ansvarsfull organisation.

Förutom att arbeta med långsiktigt utvecklingsbistånd arbetar Diakonia även med humanitära insatser och är då styrt av de humanitära principerna humanitet, opartiskhet, neutralitet och oberoende. De humanitära insatserna kompletterar de långsiktiga, exempelvis när det gäller klimat och katastrofriskförebyggande arbete. Då handlar det långsiktiga arbetet om att anpassa människors levnadsvillkor och förutsättningar till klimatförändringarna.

För att förändra de stora strukturella problemen bedrivs arbetet på flera nivåer samtidigt. Vi behöver vara många som tror på mänskliga rättigheter och demokrati och ställer sig bakom den kamp som förs. Därför mobiliserar och informerar vi allmänheten om vårt arbete och de stora utmaningar världen står inför. Det är också därför vi arbetar med politisk påverkan, i Sverige och i världen. I Sverige bidrar Diakonia till förändring genom att informera, engagera, skapa opinion och påverka svensk och europeisk politik. Svensk biståndspolitik står i centrum. Arbetet inkluderar även övrig utrikes- och inrikespolitik som har bäring på fattigdom, mänskliga rättigheter och rättvisa, som till exempel skatteflykt, klimatpåverkan, vapenexport och konfliktmineraler.

Diakonias verksamhet styrs av en global strategi samt av region- och landstrategier. Strategierna grundar sig på analyser där utmaningar, möjligheter och nyckelaktörer identifierats för en verksamhetsperiod. Diakonia bidrar med finansiellt stöd och stödjer organisationernas egen utveckling och resursmobilisering. Samarbetet handlar även om att vara dialogpartner och att skapa synergier mellan samarbetsorganisationer. Diakonia har utarbetat globala mål för att kunna följa upp och analysera resultat gentemot den globala strategin. Målen är styrande för verksamheten under strategiperioden, som är fem år, och ska på längre sikt bidra till uppfyllandet av Diakonias övergripande mål.

Diakonias strävar mot och ska aktivt verka för att uppnå FN:s globala mål för hållbar utveckling genom långsiktigt utvecklingsbistånd, humanitära insatser och påverkansarbete. Agenda 2030 är ett viktigt åtagande som kräver insatser på olika nivåer och över en lång tid. Diakonias vision samt mandat att arbeta med de bakomliggande orsakerna till fattigdom och ojämlikhet skapar goda möjligheter och förutsättningar för att bidra. Diakonia har utvecklat riktlinjer för att skapa en gemensam förståelse för hur Diakonia ser och bidrar till uppfyllandet av målen i Agenda 2030.

Nedan följer en redovisning av verksamhetsområden och de långsiktiga globala mål som Diakonia strävar emot samt vilka mål i Agenda 2030 som vi främst bidrar till.

Verksamhetsområdena går ofta in i varandra och integreras i programmen och resultaten.

Mänskliga rättigheter:

Diakonias arbete syftar till att främja ett inkluderande, diversifierat och starkt civilt samhälle som kan kräva och bevaka att mänskliga rättigheter och rättstatsprincipen uppfylls. Respekten för mänskliga rättigheter är en grundpelare i ett demokratiskt samhälle och är därför centralt i all Diakonias verksamhet. Diakonia arbetar med speciellt fokus på kvinnors rättigheter.

Diakonias globala mål för mänskliga rättigheter:

- Stärka människorättsförsvarens egenmakt
- Uppfyllande av kvinnors rättigheter
- Uppfyllande av åtaganden för mänskliga rättigheter

Demokrati:

Diakonia arbetar för att stärka demokratin genom att öka det politiska deltagandet av kvinnor och andra grupper i samhället som på något sätt diskrimineras. Demokratiarbetet innefattar även att motverka den negativa trenden att minska civilsamhällets utrymme och att främja demokratisk kultur och god förvaltning, till exempel genom att stödja fria och rättvisa valprocesser.

Diakonias globala mål för demokrati:

- Demokratisk kultur
- Kvinnors politiska deltagande
- God samhällsstyrning
- Gynnsamma förutsättningar för det civila samhället

Jämställdhet:

Diakonia arbetar för att bidra till ändrade maktrelationer mellan kvinnor och män, till alla människors möjlighet att påverka sina liv och samhällen, och till att förändra patriarkala strukturer.

Diakonias globala mål för jämställdhet:

- Bekämpa könsbaserat våld
- Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
- Män och pojkar för jämställdhet
- HBTQI-personers rättigheter

Social och ekonomisk rättvisa:

Diakonias arbete för social och ekonomisk rättvisa syftar till att på ett hållbart sätt förbättra de ekonomiska villkoren för rättighetsbärare genom att ändra orättvisa sociala, politiska, kulturella och ekonomiska strukturer.

Diakonia och samarbetsorganisationerna arbetar bland annat för att anpassa människors liv till klimatförändringarna, kräva klimatpolitik som gynnar dem och hjälpa dem att hitta nya försörjningsmöjligheter och anständigt arbete.

Diakonias globala mål för social och ekonomisk rättvisa:

- Rättvis fördelning av välstånd och tillgång till naturresurser
- Värdigt arbete och rättvis inkomst
- Stärka kvinnors ekonomiska egenmakt
- Hållbar utveckling och klimaträttvisa

Konflikt och rättvisa:

Diakonias arbete fokuserar på att stärka respekten för internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter, både i fred och under pågående konflikt. Arbetet bedrivs tillsammans med organisationer som förebygger konflikter och driver fredsbyggande, samt arbetar för inkludering av kvinnor i fredsprocesser. Trots utvecklingen med fler väpnade konflikter finns även positiva exempel på fredsprocesser där kvinnors roll blir avgörande och medling där aktörer från olika områden i samhället engageras för att garantera en inkluderande fred.

Diakonias globala mål för konflikt och rättvisa:

- Skydd i väpnade konflikter
- Fredsbyggande
- Kvinnor, fred och säkerhet
- Samstämmig politik för fred

Humanitära insatser och katastrofriskreducerande arbete:

Diakonia och samarbetsorganisationer finns på plats före, under och efter en humanitär kris inträffar och kan bidra till att rädda liv och egendom innan större aktörer finns på plats. Diakonia och samarbetsorganisationer strävar även mot att länka långsiktigt utvecklingsbistånd med humanitära insatser. Diakonias roll som humanitär aktör innebär också, när behov finns, att stödja samarbetsorganisationerna i att utveckla sin kapacitet. Diakonia arbetar även förebyggande för att göra organisationer och länder motståndskraftiga, till exempel genom klimatsmarta jordbrukstekniker i områden drabbade av torka. Diakonia samarbetar oftast med ACT Alliance, där vi är medlemmar, när en katastrof inträffar.

Diakonias globala mål för humanitära insatser och katastrofriskreducerande arbete:

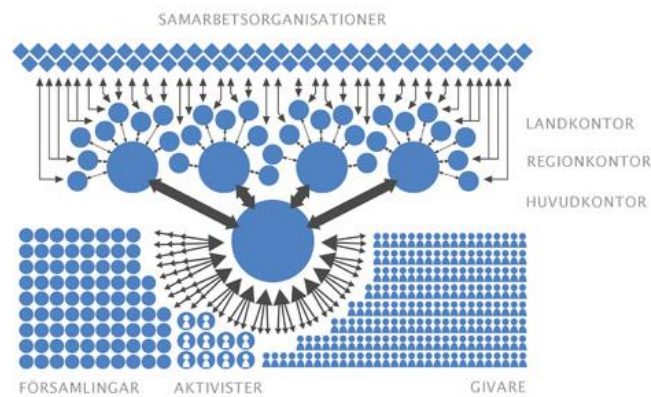
- Beredskap, nödhjälp och återhämtning
- Katastrofförebyggande arbete

3. Resurser

Diakonias arbete finansieras till stor del av avtal med myndigheter, som exempelvis Sida, svenska och andra länders ambassader och EU, och med aktörer, som exempelvis Radiohjälpen och Svenska Postkod Lotteriet. Diakonias totala verksamhetskostnader uppgick till 510 MSEK för 2020.

Organisationen hade under 2020 283 anställda. Majoriteten av dem, 221 personer, var anställda i verksamhetsländerna, 56 personer på huvudkontoret i Stockholm och 9 personer var anställda med svenskt utlandsavtal och placerade på regionkontoren. Diakonia har specialutbildad personal inom bland annat temaområdena, metodutveckling, resursmobilisering, ekonomi och

administration, kommunikation, insamling och påverkansarbete. Diakonia har lokala närvaro med anställda på land- och regionkontor med en gedigen kunskap om de länder och de sammanhang som verksamheten bedrivs i. Under 2020 arbetade också cirka 300 personer ideellt som ombud och ambassadörer för Diakonia i Sverige. Utöver det har många människor engagerat sig ideellt i kampanjer och liknande för Diakonias räkning. Som givare bistår Diakonia också samarbetsorganisationerna med dels finansiellt stöd för deras verksamheter och dels stöd för att utveckla organisationens egen kapacitet. Lokalt ägandeskap är en förutsättning för hållbarhet i all verksamhet och Diakonia strävar efter att öka samarbetsorganisationernas och rättighetsbärarnas inflytande på insatserna. Diakonia är en lärande organisation med god kapacitet att utveckla och anpassa verksamheten till den snabbt föränderliga omgivning som organisationen verkar i.

Diakonia är medlem i Giva Sverige, Svenska postkodföreningen och det globala nätverket ACT Alliance. Vi deltar i flera olika grupper kopplade till ACT, såsom ACT EU, ACT Europa, Styrgruppen för ACT medlemmar (E8), ACT Nordic samt i ACT EU:s arbetsgrupper för påverkansarbete runt klimat, rättigheter och utveckling, samt för Mellanöstern. Vi deltar också i lokala ACT-forum i de flesta av våra samarbetsländer. Vi deltar aktivt i flera av Concord Sveriges arbetsgrupper. Vi representerades i flera styrelser, bland andra Concord Sverige, European network for Central Africa, Swedwatch, Världens Barn samt Radiohjälp. Vi är medlemmar i svenska samarbeten som Fair Finance Guide Sweden, Mänskliga Rättighetsdagarna, Ekumeniska följeslagarprogrammet i Palestina och Israel och Europeiska civilisationsnätverket för företagsansvarsfrågor i Sverige. Vi finns också i Network for Transitional Justice, Colombiagruppen, Säkerhetsforum och Strategiska partnerorganisationers olika nätverk. På europeisk nivå deltar vi bland annat i Concord Europa, Eurodad, EU-LAT Network för Latinamerika, OIDAHC för Colombia och Zimbabwe Europe Network. För det humanitära arbetet är vi medlemmar av Core Humanitarian Standard, Charter for Change, Svenska nätverket för humanitära insatser (SNHA), Svenska nätverket för katastrofrisk och resiliens (SNKR). Vi är även medlemmar i Global network for Disaster Reduction.

4. Resultat under året

Diakonia har tillsammans med omkring 400 samarbetsorganisationer bidragit till förändring, både för enskilda individer, men också för grupper av människor. Här följer några exempel på resultat som har uppnåtts under 2020 i relation till de övergripande målen.

4.1 Mänskliga rättigheter

I över tio år har vi sett att mänskliga rättigheter aktivt undergrävs, ignoreras eller bekämpas av stater och fundamentalistiska grupper. Samtidigt ökar attackerna på människorättsförsvarare som får allt större behov av skydd. Att skydda dessa modiga människor är en viktig del av vårt arbete för mänskliga rättigheter. I flera länder där Diakonia verkar är situationen så svår att våra samarbetsorganisationer varje dag måste hitta nya sätt för att kunna fortsätta arbeta. Det är ett modigt och fantastiskt arbete som utförs av tusentals människor. Covid-pandemin har gjort det ännu tydligare att vi behöver växla upp i kampen för alla likas värde. Inte minst när det gäller tillgången till vaccin men också via utvecklingssamarbetet, för att vända trenden av ökande fattigdom och urholkade rättigheter till utbildning och hälsa.

Resultat 2020:

I norra Thailand lever flera miljoner människor med ursprung från Myanmar, många av dem födda i Thailand men ändå statslösa eftersom deras föräldrar är flyktingar. Diakonia jobbar för civila rättigheter, som medborgarskap och legal status eftersom det ger unga rätt att gå i skolan och vidareutbilda sig. Under 2020 ledde Diakonias arbete till att 1404 personer fick thailändskt medborgarskap, vilket bland annat gör det möjligt för ungdomar att söka studielån och studera.

Diakonias samarbetsorganisationer har länge kämpat för hbtqi-personers rättigheter i Bolivia och 2020 erkändes för första gången ett samkönat partnerskap. Efter tio års relation och två år med juridiska processer fick två män äntligen sin relation formellt registrerad. Detta har varit ett viktigt steg i kampen för hbtqi-personers rättigheter och för att alla människor ska behandlas lika. Advokaten som arbetat med fallet använde sig av internationell lagstiftning för att bevisa att paret diskriminerats. Nästa steg blir att kämpa för en nationell lagstiftning som ska garantera hbtqi-personers rättigheter.

Vad som händer på landsbygden i Colombia kommer sällan fram i medierna. Diakonias samarbetsorganisationer arbetar för att utbilda landsbygdsbefolkningen, med särskilt fokus på kvinnor, i nyhetsrapportering, som ett sätt att demokratisera nyhetsflödet och låta fler röster höras. Tanken är att de ska rapportera om sin verklighet och berätta sina egna historier. Bland annat har en grupp kvinnor startat ett eget nyhetsprogram i radio. Kvinnorna har bland annat rapporterat om kvinnors rättigheter, om de kraftiga stormar som nyligen drabbat regionen och infrastrukturprojekt som påverkar området.

I Libanon har barn i flyktingläger drabbats hårt i coronakrisen. Diakonia stödjer Najdeh center som har dagöppen verksamhet på flyktingläger runt om i Libanon. Hit får barn och också vuxna komma för att bearbeta traumatiska minnen från kriget. Att få komma till centret är en ljusglimt i många barns liv. Under corona pandemin har verksamheten blivit viktigare än någonsin för de barn som sitter instängda i trånga bostäder i Libanons flyktingläger.

4.2 Demokrati

Coronapandemin har bidragit till att ytterligare urholka demokratin, utöver den trend som redan har funnits i 15 år. Makthungriga regimer utnyttjar lagliga möjligheter att hantera pandemin till att stärka sin position med hjälp av exempelvis undantagslagar och förbud mot protestyttringar.

Människor i många länder fortsätter att visa sin ilska över maktmissbruk och orättvisor. Digitaliseringen har gett stora möjligheter till deltagande oavsett var i världen en befinner sig. Samtidigt finns en stor klyfta mellan de som har och inte har tillgång till internet. Digitaliseringen öppnar samtidigt för övervakning, samt för risken att information manipuleras till falska nyheter. Därför är det viktigare än någonsin att ge stöd till mobiliseringen av en motkraft. En strategi för att undvika att stoppas eller gripas av repressiva makthavare är att agera genom informella strukturer och nätverk. För biståndet är utmaningen att anpassa ofta stelbenta regelverk så att dessa demokratikämpars potential får blomma ut.

Resultat 2020:

I distriktet Isiolo i Kenya arbetar Diakonia för att förbättra rättssystemet som står inför stora utmaningar. Eftersom det bara finns en domstol i regionens största stad är många invånare på landsbygden hänvisade till traditionella konfliktlösningsmetoder där de äldre spelar en viktig roll som medlare. Men regionen är stor och de äldre har svårt att ta sig fram på de svårframkomliga vägarna till platser där konflikter uppstått. Samtidigt är majoriteten av invånarna boskapsuppfödare som har svårt att lämna sina djur. Diakonias samarbetsorganisation löste det hela genom att köpa in motorcyklar till de äldre, som nu kan nå fram även till de invånare som har mindre resurser att få tillgång till rättvisa.

I Sri Lanka arbetar Diakonia och samarbetsorganisationerna med konfliktlösnings, miljöfrågor och jämställdhet. Arbetet går bland annat ut på att stärka kvinnors förmåga och vilja till ledarskap och politiskt engagemang, trots de patriarkala strukturer som präglar landsbygden i landet. Kvinnor som ställer upp i val möts av många svårigheter, men med kunskapen de fått via Diakonias samarbetsorganisationens utbildningar har de blivit väl rustade att kandidera och flera kvinnor har blivit invalda i lokala styre. Att fler kvinnor sitter i beslutsfattande instanser har lett till att servicen i samhälle blir bättre.

Regionen Puntland, en självstyrande del av Somalia, är en region som kämpar med bland annat interna konflikter, fattigdom, låg utbildning och sexuellt våld mot kvinnor. Genom projektet District Development Plan, vill Diakonia förändra medborgarnas livsvillkor genom att öka deras förståelse för och inflytande i demokratiska processer. Invånarna, många av dem kvinnor, har själva identifierat sina behov och bestämt vilka projekt som bör prioriteras. Det här har resulterat i att skolor, hälsocenter och marknader har byggts. I ett land där bara runt 25 procent av kvinnorna kan läsa har liknande projekt stor potential att förändra.

I Peru har Diakonias samarbetsorganisation Coordinadora Nacional de Derechos Humanos, haft en viktig roll i att organisera civilt motstånd, dokumentera brott mot mänskliga rättigheter, samt att juridiskt hjälpa de som fallit offer för förtryck. Under 2020 genomgick Peru en period av politisk turbulens och den demokratiskt valde presidenten avsattes på grund av anklagelser om korruption och tusentals gick ut på gator för att protestera mot vad de ansåg var en statskupp. Demonstranterna, som till stor del bestod av studenter, feministiska organisationer, aktivister, urfolk och försvarare av landrättigheter bemöttes med övervåld av polisen. Folket krävde den tillfälliga presidentens avgång och till slut lyckades folket i Peru ta tillbaka makten.

4.3 Jämställdhet

Med covid-19 har jämställdheten i världen sett nya utmaningar: Under nedstängningarna i majoriteten av världens länder har könsbaserat våld mot kvinnor och unga hbtqi-personer ökat. Många kvinnor har förlorat sina inkomster eftersom hela 90 procent av kvinnor i Asien och Afrika söder om Sahara arbetar i den informella ekonomin. När skolor är stängda riskerar fattiga flickor att halka efter då de måste hjälpa till mer i hushållsarbetet. En överbelastad sjukvård leder till att mödravård och sexuell och reproduktiv hälsa blir eftersatt.

Diakonia samarbetar med organisationer världen över för att utmana patriarkala strukturer så att både män och kvinnor ska ha makt att påverka sina egna liv och samhället. Vi tror att för att nå varaktig förändring krävs en feministisk analys av makt och orättvisor. Under 2020 har vi sett att behovet att försvara rätten till ett jämställt liv är större än någonsin.

Resultat 2020:

I Kenya ökade våldet i hemmen kraftigt när kvinnor och flickor låstes in i sina hem med gärningsmännen under pandemin. Diakonia har länge arbetat för att förbättra polisens kunskap om mänskliga rättigheter, vilket lett till en större förståelse för hur polisen bättre kan bemöta allmänheten. Utbildningen har också lett till större acceptans och förståelse för mänskliga rättigheter, vilket lett till att ärenden hanterats bättre. Det gäller särskilt våld mot kvinnor, något som varit extra viktigt under pandemin.

På landsbygden i Bangladesh är bristen på utbildning kring unga kvinnors hygien något som påverkar tonårstjejers liv och fundamentala rättigheter. Här spelar Diakonias arbete en avgörande roll. Varje månad samlar vår samarbetsorganisation ungdomar för att slå hål på myter och prata om tabubelagda ämnen, som till exempel menstruation. Organisationen arbetar också med det så kallade cykelprojektet, där flickor uppmuntras att bryta normer genom att lära sig cykla. När flickor lär sig att cykla och får en egen cykel blir de mer självständiga. Deras närvaro i skolan ökar, barnäktenskapen minskar och deras ambitioner inför framtiden blir större.

En nätkampanj för att öka medvetenheten om barnäktenskap har haft stor framgång i Libanon. Syftet med kampanjen är att barnäktenskap ska förbjudas i landet. I kampanjen uppmuntrades flickor att prata om sina egna erfarenheter av barnäktenskap. Kampanjen har hjälpt till att öka kunskapen så att fler barnäktenskap kan undvikas. Barnäktenskap har gått upp i Libanon de senaste åren på grund av flyktingströmmar från Syrien och Palestina. Vi vet av erfarenhet att

när fattigdom och nöd ökar, så ökar även antalet barnäktenskap. Diakonias samarbetsorganisation har utfört ett omfattande kampanjarbete sedan 2016, vilket lett till att parlamentet börjat diskutera frågan om lagstiftning.

Honduras är ett av världens farligaste länder för kvinnor. Våldet har blivit en del av vardagen och synen på preventivmedel är hård. P-piller säljs inte till personer under 21 år och dagen-efter-piller är förbjudna. Spridning av felaktig information om preventivmedel är också ett stort problem. Diakonia kämpar för kvinnors självbestämmande och sexuella och reproduktiva rättigheter. Under pandemin har dessa rättigheter försvårats. Diakonias samarbetsorganisationer har därför satsat på att dela ut preventivmedel, kondomer och graviditetstester till kvinnor med begränsade resurser och möjlighet att söka vård. Även våldet har ökat under pandemin och det är svårt för kvinnor som utsätts för våld att veta vad de ska göra, vart de ska vända sig eller hur en anmälan går till. För att nå ut med korrekt information till våldsutsatta kvinnor, driver vår samarbetsorganisation även en radiokanal.

4.4 Social och ekonomisk rättvisa

Pandemin har fördjupat redan existerande ojämlikheter och avslöjat sårbarheter i sociala, ekonomiska och politiska system. För första gången på länge ökar antalet fattiga i världen. Ett långsiktigt scenario är att hälften av de som fallit i extrem fattigdom kommer fortsätta där i många år framöver.

Kvinnor har påverkats i högre grad än män, eftersom de tjänar mindre, har mindre besparingar och därmed mindre makt att bestämma över resurser. Den informella sektorn, där hälften av världens befolkning arbetar, har drabbats hårt. Det gäller framför allt i Afrika söder om Sahara, Latinamerika och delar av Asien. Även här är kvinnor i majoritet.

Men pandemin kan också ses som en möjlighet att förnya vårt samhälle. För Diakonia har 2020 varit ett år där vi tillsammans med våra samarbetsorganisationer mer än någonsin behövt se över vår kamp för ekonomisk rättvisa, smarta lösningar och innovativa metoder.

Resultat 2020:

När coronapandemin började i Honduras, infördes strikta utgångsförbud. Många förlorade sina inkomstkällor och särskilt svårt blev livet i städerna. Framför allt på grund av att få kunde producera sin egen mat. Diakonias samarbetsorganisation CASM, som vanligtvis arbetar med att lära ut ekologisk odling på landsbygden, anordnade en stadsodlingskurs online. Kursens fokus blev snabbväxta grödor som kunde odlas snabbt. Över hundra personer deltog. Förutom möjligheten att odla mat bidrog också kursen till att människor som var instängda och stressade över den ekonomiska situationen fick något att samlas kring.

Arbetslösheten i Palestina är 33 procent och över 42 procent bland kvinnor. I ett samhälle med stora ekonomiska, sociala och politiska utmaningar kan nya innovativa idéer ge arbetstillfällen och samtidigt hopp till den unga generationen. Med programmet Made in Palestine (MIP) hjälper Diakonias samarbetsorganisation till att öppna dörrar för unga palestinska entreprenörer som har potential att bidra till ekonomisk rättvisa och jämställdhet i samhället.

Situationen för unga kvinnor är frustrerande. Det finns inga jobb och inte heller något sätt att delta ekonomiskt eller socialt. Made in Palestine bidrog till att ge hopp om en framtid med ekonomiska möjligheter.

Libanons ekonomi har kollapsat till följd av flera års ekonomisk kris som förvärrats på grund av pandemin, global finanskris och explosionen i Beirut. I en finanskris blir arbetare särskilt utsatta. Diakonias samarbetsorganisation LOWER, arbetar för att öka medvetenheten om arbetstagares och anställdas rättigheter. LOWER har nu blivit en referens för anställda som behöver rådgivning. Organisationen blir också kontaktad av arbetsgivare som behöver utveckla interna riktlinjer för sitt personalarbete.

Söder om Sahara har Diakonia arbetat för ekonomisk rättvisa genom programmet Africa Economic Justice Programme (AEJ). Flera länder i regionen kämpar med stora utmaningar som hämmar möjligheterna att skapa en stabil ekonomi som kommer alla till del. Det handlar om ineffektivt utländskt bistånd, orättvis fördelning av resurser, skulder, olagliga penningflöden och skatteflykt. Programmet syftar till en mer rättvis ekonomisk situation genom politiska reformer och regler som tar hänsyn till de fattiga och utsatta. Exempelvis jobbar programmet med att under pandemin försvara rättigheterna för alla de som är beroende av att korsa gränser för att kunna utföra sina jobb, många av dem handelsresande kvinnor.

4.5 Konflikt och rättvisa

Diakonias mål om en rättvis och jämställd fred, konfliktförebyggande, skydd för människor i konfliktområden och stärkt respekt för internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter står fast. Trenden med väpnade konflikter som blir alltmer utdragna och komplexa fortsätter. Konflikterna drivs av flera samverkande faktorer och 2020 tillkom en rad repressiva åtgärder som stater införde som svar på covid-19. Auktoritära ledare utökade väpnade myndigheters befogenheter och definierade pandemin som en fråga om nationell säkerhet.

2020 fortsatte också en utveckling där konflikter och klimatförändringar ömsesidigt förstärker varandra och behoven av att se hur våldsamma konflikter ökar människors utsatthet för naturkatastrofer blir större. Trots haltande fredsprocesser och få lyckade förhandlingar på hög nivå, har civilsamhället i många konflikttrabbade samhällen fortsatt att jobba konfliktförebyggande. Framförallt genom att involvera särskilt kvinnor och unga i arbetet för fred och säkerhet och att på fredlig väg lösa konflikter på lokal nivå.

Resultat 2020:

Lottie Cunningham Wren, grundare till Diakonias samarbetsorganisation CEDUJHCAN, tog 2020 emot det prestigefulla Right Livelihood-priset. Hon prisades för sitt arbete med att försvara urfolks lagliga rätt till mark, naturresurser och självbestämmande på Atlantkusten i Nicaragua. I Nicaragua bor grupper av urfolk och afro-nicaraguaner, som systematiskt utsätts för kränkningar, våldsamma hot, attacker och konfiskering av land. Det är beväpnade bosättare och privata företag som med myndigheternas vetskap utvinner och utnyttjar resurserna i området. Diakonia arbetar för att försvara invånarnas rättigheter och få slut på våldet och laglösheten. Bland annat genom att ge rättshjälp så att invånarna ska få sina fall prövade i den interamerikanska domstolen för mänskliga rättigheter. Trots de framgångar som

uppnått för att säkra gruppernas landrättigheter, har situationen förvärrats under 2020. Organisationen har varit tvungen att införa ett skyddsprogram som svar på allt fler hot och attacker.

Under 2020 fortsatte Diakonia sitt viktiga arbete i Mali med att förebygga och lösa konflikter på lokal nivå. Bland annat löstes en våldsam konflikt efter en dödsskjutning. De inblandade hörde till väpnade grupper i städerna Kidal och Gao. Konflikten blev snabbt våldsam och eskalerade med plundringar, omfattande förstörelse av egendom och väpnade attacker. Diakonias samarbetsorganisation kallade i samarbete med myndigheter till en dialog mellan parterna där även flera intressenter och traditionella institutioner medverkade. Med ett brett stöd från politiska, traditionella och religiösa ledare, kvinnor, ungdomar, media och människorätts-organisationer undertecknade de stridande grupperna ett fredsavtal om att avsluta våldet och stoppa ytterligare hämndaktioner. Det civila samhället, inklusive religiösa ledare och människorättsförsvarare, gav ytterligare stöd för att säkra avtalets genomförande.

Människor i det ockuperade Palestina har lidit allvarligt av coronapandemin på grund av Israels ockupation och blockad. Till exempel i Gaza där tillgången till sjukvård redan innan pandemin var begränsad. Diakonias International Humanitarian Law Center, IHL, i Jerusalem har under 2020 lyft fram de utmaningar som covid-19 fört med sig i det ockuperade Palestina. IHL har tagit fram juridiska analyser av internationell humanitär rätt när en pandemi drabbar ett ockuperat område. Analyserna pekar exempelvis på de rättsliga konsekvenserna av att Israel under coronapandemin rivit palestinska hem och konfiskerat medicinsk utrustning. Men också vilka skyldigheter Israel som ockupationsmakt har gentemot folkhälsan i Palestina. Analyserna är viktiga för att visa hur pandemin kan få juridiska konsekvenser i en redan komplex situation karakteriserad av kränkningar mot internationell humanitär rätt.

4.6 Humanitära insatser och katastrofriskreducerande arbete

Den globala pandemin har medfört omfattande insatser i de länder där Diakonia arbetar. Men det är framför allt nedstängningar av samhällen, matbrist och färre arbetstillfällen som lett till att rekordmånga människor i världen är i behov av humanitära insatser. Under år 2020 har vi tydligt sett att våra lokala samarbetsorganisationer har en unik förmåga att nå utsatta och krisdrabbade grupper i samhället. Det har varit en nyckel till överlevnad i svårtillgängliga områden. Därför har Diakonia, med hjälp av våra samarbetsorganisationer, utökat det humanitära arbetet. Vi har särskilt inriktat oss på hushåll som leds av kvinnor, på hygien och informationsinsatser kring covid-19.

Diakonia genomförde 11 humanitära insatser under 2020. Två av dessa beskrivs nedan:

De senaste årens orkansäsonger har varit starkare än normalt på grund av klimatförändringarna. I november 2020 drabbades Centralamerika av Eta och Iota, några av de starkaste orkanerna någonsin i området. Konsekvenserna blev katastrofala. I Honduras drabbades 4 miljoner människor och förödelsen blev enorm även i Nicaragua och El Salvador. Diakonia beslöt att genomföra akuta humanitära insatser i både Honduras och Nicaragua. Sammanlagt sex samarbetsorganisationer räddade liv och lindrade nöd genom att bland annat dela ut mat och förse familjer som förlorat sina hem med skyddsboende. Diakonia gjorde också en insamling i

Sverige för att ytterligare möta de stora behoven. Insatsen blev särskilt viktig då världssamfundet valde att inte prioritera denna kris vilket med sannolikhet innebär att länderna kommer att leva med effekterna av orkanerna under en lång tid framöver.

Sri Lankas regering stängde snabbt ner landet för att minska spridningen av covid-19. Pandemin hölls nere, men åtgärden ledde till en akut kris då viktiga samhällsfunktioner sattes ur spel. Bland annat drabbades de center som tar emot kvinnor och barn som överlevt sexuellt våld. Diakonias samarbetsorganisation WDC som driver flera center som snabbt fick brist på mat och mediciner. Med stöd från Diakonia kunde dock WDC fortsätta hjälpa 51 kvinnor och deras barn, samt bidra med hygienartiklar i form av ansiktsmasker och handdesinfektion.

4.7 Verksamheten i Sverige

Syftet med arbete i Sverige är att sprida kunskap om globala utmaningar och det utvecklingsarbete Diakonia bedriver. Vi arbetar för att öka stödet för Diakonia, till exempel genom att engagera människor i kampanjer. Diakonia arbetar också med brett påverkansarbete för att svenska politiker och svensk politik ska utgå från fattiga människors perspektiv och inkludera ett rättighetsperspektiv.

Resultat 2020:

Att företag ska respektera mänskliga rättigheter är ett prioriterat område för Diakonia. Under 2020 stärkte vi vårt feministiska perspektiv i det arbetet. Anledningarna är flera. Kvinnor är överrepresenterade bland de som utför lågavlönade jobb, men har sällan inflytande över sina arbetsvillkor. I flera delar av världen förnekas kvinnor rätten att äga den mark de brukar och lever av, därför blir de särskilt utsatta när företag exploaterar markområden. Ett annat exempel är hur homosexuella män som arbetar inom gruvnäringen utsätts för diskriminering på grund av normer kring manlighet och heterosexualitet. Diakonia har därför tagit fram feministiska rekommendationer om företagande och mänskliga rättigheter, som vi driver gentemot politiker i Sverige och EU. Tillsammans med justitiedepartementet har Diakonia även bidragit till att formulera ett framtida laginnehåll. Lagen kommer vara helt avgörande för att företag ska ta ansvar för mänskliga rättigheter, vilket kommer bidra till ökad jämställdhet i världen.

500 000 personer nåddes av vår kampanj där vi lyfte upp de utmaningar som många människor ställs inför under coronapandemin. På Diakonias webbplats samlade vi berättelser om hur människor i olika delar av världen drabbas. För att uppmärksamma hur svårt det är att följa rekommendationer för människor som lever i fattigdom ställde vi frågor som "Hur tvättar man händerna när man inte har vatten?" Kampanjen visades under två perioder och nådde båda gångerna över en halv miljon människor. 100 procent av de tillfrågade i en fokusgrupp sa att kampanjen hade ökat deras kunskap om hur en pandemi påverkar människor i fattigdom.

Under hösten sjösatte Diakonia kampanjen *1 procent för världen*. Målet med den var att öka kunskapen om att 1 procent av Sveriges bruttonationalinkomst går till internationellt bistånd, prata om hur pengarna används, vad det resulterar i världen över. Diakonia arbetar för att svenskt bistånd på 1 procent ska behållas. För att få ut budskapet på ett mer avslappnat sätt och nå människor som vanligtvis inte tar del av Diakonias kommunikation samarbetade vi med

Anitha Clemens, en känd mediepersonlighet med många följare på sociala medier. I korta filmer diskuterade hon bistånd, 1 procents-målet och jämställdhet med familj och vänner. Filmklippen, som sågs av nära 650 000 personer, postades på både Diakonias och Anitha Clemens sociala medier.

5. Uppföljning av verksamheten

Diakonia har tagit fram globala mål för att kunna följa och analysera framsteg i verksamheten på en övergripande nivå. Diakonia följer upp land- och regionstrategier på årlig basis och utarbetar en global årsrapport, som bygger på land- och regionrapporter. Att mer strukturerat analysera den egna rollen och Diakonias agerande i relation till biståndseffektivitet har lett till viktiga lärdomar som används för att utveckla organisationen.

Diakonia applicerar resultatbaserad styrning, där strategisk planering, uppföljning och ledning baseras på lärande och ansvar. Diakonia är en lärande organisation och utvärderar regelbundet verksamheten för att se om, och hur, den kan förbättras. Detta bidrar till ökad effektivitet och möjlighet att nå de uppsatta målen, att användandet av resurser sker på ett ändamålsenligt sätt, samt att det stärker och utvecklar programmen.

Uppföljning av det långsiktiga utvecklingsarbetet och de humanitära insatserna sker i hög utsträckning i fält. Anställda på land- och regionkontor följer kontinuerligt samarbetsorganisationernas verksamhet för att säkerställa att resurserna används korrekt och att de uppfyller planerade mål. Fältbesök är en viktig komponent för att säkerställa god kvalitet i verksamhet och relation med rättighetsbärare.

Diakonia utvecklar kontinuerligt system och rutiner för internkontroll som genomförs på olika nivåer i organisationen av anställda, ledning och styrelsen. Syftet med internkontrollen är att försäkra att all verksamhet håller hög kvalitet och är kostnadseffektiv, att all rapportering är väl grundad och tillförlitlig samt att de följer relevanta lagar och regler. Alla rapporter, såväl den globala årsrapporten som lokala rapporter och redovisningar, granskas också av externa auktoriserade revisorer.

Riskanalys och riskhantering tillämpas från landkontorsnivå till styrelsenivå och syftar till att stärka organisationens kapacitet att analysera, förebygga och följa upp på risker. Core Humanitarian Standard (CHS) och Diakonia har startat processen att certifiera arbetet gentemot CHS. Arbetet med kvalitet och ansvarstagande samt riskhantering innebär att system och rutiner för att förhindra maktmissbruk och korruption stärkts ytterligare.

Diakonia har utvecklat ett system för klagomål, en så kallad "Complaints and Response Mechanism". Systemet möjliggör för anställda, samarbetsorganisationer, rättighetsbärare och allmänheten att uppmärksamma Diakonias ledning på eventuella felaktigheter i verksamheten och/eller att personal bryter mot Diakonias uppförandekod.

Diakonia har även arbetat fram riktlinjer för det egna påverkansarbetet. Målet med riktlinjerna är att stärka kvalitet och koherens i påverkansarbetet genom att förtydliga metoder och

struktur. Riktlinjer och en checklista för jämställdhetsintegrering i påverkansarbetet har också arbetats fram under året.

Diakonia utarbetar årligen en hållbarhetsrapport i enlighet med den nya lagstiftningen som grundar sig i ett EU-direktiv. Rapporten bygger på en väsentlighetsanalys och belyser de viktigaste områdena från samarbetsorganisationers, rättighetsbärares och andra relevanta aktörers perspektiv samt att dessa inkluderas i Diakonias strategiska hållbarhetsarbete. Rapporten utgör en viktig grund för att fortsätta utveckla arbetet för miljö-, ekonomiskt- och socialt ansvarstagande.

6. Lärdomar

Diakonia har dragit flera viktiga lärdomar under året som gått. Nedan redovisar vi de viktigaste:

- Som andra organisation i Sverige och 23:e i världen har Diakonia blivit certifierade enligt CHS (Core Humanitarian Standard). Därmed uppfyller vårt arbete högt ställda krav på kvalitet, ansvarsutkrävande och transparens. Certifieringen innebär att det finns ett tydligt ramverk som rättighetsbärare kan utgå ifrån för att ställa krav på oss. Diakonia får högsta betyg inom ett antal områden, bland annat personalfrågor, kontextanalys och koordinering med andra aktörer. Men det finns också områden att fortsätta att utveckla som till exempel funktioner för klagomål och avtal med samarbetsorganisationer när det gäller att förhindra sexuella trakasserier och sexuellt utnyttjande.
- Diakonias verksamhet ska genomsyras av tre perspektiv: jämställdhet, konflikt och miljö / klimatförändring. Möjliga synergier mellan de tre områdena kan stärkas ytterligare. Därför kommer försök att göras för att synkronisera processer som uppdateringar av policyer, riktlinjer, verktyg och handböcker samt prövningar av tvärgående inlärning och analys för att förbättra relevans och kvalitet, och möjligen spara tid och resurser.
- Det allmänna bakslaget när det gäller mänskliga rättigheter har påverkat uppnåendet av resultat, men har också tvingat det civila samhället att utforska kreativa lösningar som visar samarbetsorganisationernas förmåga och motståndskraft för att arbeta vidare. Diakonias vägledande princip att vara en modig och robust allierad till samarbetsorganisationerna bedöms vara allt viktigare när det demokratiska och medborgerliga utrymmet krymper, liksom främjandet av utvecklingseffektivitet. Detta inkluderar komplement av partner, långsiktigt engagemang, kärnfinansiering, lokalt ägande och en nära dialog med partners, inklusive nya rörelser och så kallade informella aktörer.
- Det globala programmet för social och ekonomisk rättvisa utvärderades och har bedömts som framgångsrikt för att underlätta syd-syd-samarbete, stärka tematisk kapacitet och införa metoder. Det ökade motivation för personal och partners och känslan av att tillhöra en global rörelse, och programmet introducerade internationella politiska mekanismer för partnererna. De viktigaste utmaningarna i programmet var att mandatet för personalen både vid HO och i de regioner som var inblandade i projekten var oklart, dvs. Diakonias struktur var inte anpassad till hur ett globalt program fungerar. De viktigaste rekommendationerna var att fortsätta och

förbättra synergiprojekten som en kompetensutvecklingsmekanism och att integrera programmet i organisationsstrukturen och de globala processerna.

- COVID-19-pandemin har i flertalet länder fördjupat tendenser att försvaga rättsstat och demokratiska institutioner ytterligare. Förtryckande lagstiftning har införts, i många länder eftersom oproportionerliga åtgärder har använts för att tysta kraven på ansvarsskyldighet. Detta det civila samhället att omdefiniera strategier och förhållandet till staten, vilket motverkar försök att stänga utrymmet ytterligare. Diakonia har anpassat sitt stöd utifrån samarbetsorganisationernas behov.

- Ökande religiös fundamentalism är ett allvarligt hot mot HBTQI-personers rättigheter och kvinnors rättigheter, inklusive SRHR (sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter). År 2020 utformades ett globalt projekt för att titta på spänningar mellan rättighetsbaserad och trosbaserad argumentation om könsfrågor. Diakonia som är en trosbaserad organisation som arbetar rättighetsbaserat och för icke-diskriminering, kan vara till hjälp för att bygga broar mellan partnerorganisationer och fundamentalister, vilket även kan öka vår förståelse för fenomenet.